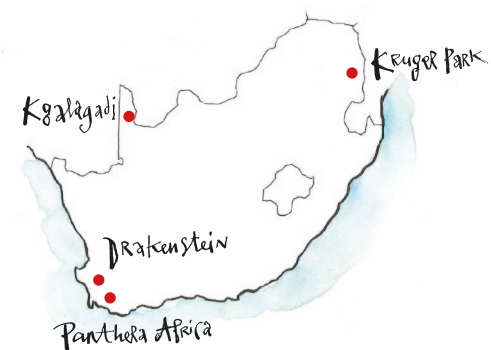

Geboren voor de kogel

Tot de stem van de leeuw wordt gehoord, gaan alle verhalen over de verheerlijking van de jager.
— Afrikaans gezegde

Cameraman Nick: 'We wilden een film maken.'
Een film?

Nick: 'Een documentaire over leeuwen in Zuid-Afrika.'
Over hoe ze leven op de savanne? Hoe ze jagen? Hoeveel welpen ze krijgen?

Nick: 'Nee, niet zo'n film. Daarvan zijn er al heel veel. Wij wilden een ander verhaal vertellen.'

Is er dan een ander verhaal?

Nick: 'Ja.'

Maar het gaat wel over leeuwen?

Nick: 'Het gaat over leeuwen en over mensen. Het gaat over wat mensen met leeuwen doen.'

Vroeger, voor Europeanen met bootjes de oceaan overstaken, was heel Afrika leeuwenland. Hun machtige gebrul klonk van Marokko tot het zuidelijkste puntje van Zuid-Afrika. Veel vijanden hadden ze niet. Er werd weleens een welp gegrepen door een hyena. En soms doodde de ene leeuw de ander in een gevecht. Maar van alle Afrikaanse katachtigen waren de leeuwen het grootst en het sterkst. Groter dan de luipaard, groter dan de cheeta. Groter dan de serval, de caracal en de wilde kat. Echt te vrezen hadden ze dus niet.

Goed, er werd op ze gejaagd. De Afrikanen beschermden hun vee met speren waarvan ze de punten in gif doopten. Bij sommige stammen droeg de koning een leeuwenacht. Zo liet hij zien dat hij net zo dapper was als de koning der dieren. Bij andere stammen waren jongens pas man als ze een leeuw hadden gedood. Maar voor de leeuw als soort was de mens geen bedreiging. Afrikanen geloofden dat goden, mensen, dieren en de natuur één geheel vormden. Een geheel dat ze respecteerden.

Toen, zo'n drieënhalve eeuw geleden, kwamen de Europeanen. Ze waren op zoek naar ruimte en rijkdom en van het geloof van de Afrikanen moesten ze weinig hebben. Op hun schepen namen ze hun eigen god mee. Eentje die boven de mensen stond en had beslist dat de mens op zijn beurt de baas was over planten en dieren.

Het was niet het enige wat de Europeanen meenamen. In hun scheepsruimen vervoerden ze vuurwapens en buskruit.

Dat was nieuw. Voor de Afrikanen, maar ook voor de leeuwen.

Is het een geschiedenisfilm?

Nick: 'Wacht nou even, ik ben nog niet klaar.'

Waren de leeuwen de Afrikanen met hun speren vaak te snel af, tegen de Europeanen op hun paarden met geweren konden ze niet op. Die wilden weides waar hun vee veilig kon grazen. Weg met die wilde beesten die hun koeien en schapen opvrat! Machtige mannen loofden beloningen uit voor elke dode hyena, luipaard of leeuw. De jacht was geopend en alle roofdieren waren vogelvrij. Zo veegden jagers eerst het zuiden van Zuid-Afrika, en daarna het oosten en het midden schoon. De trotse leeuw die ooit in alle windhoeken van het land had geleefd, werd teruggedrongen naar een paar gebieden aan de rand. In diezelfde tijd arriveerde uit Europa een nieuw soort jagers. Met het beschermen van vee hadden ze niets te maken. Ook niet met het zorgen voor vlees in de pot. Het waren rijke, verveelde mannen die jaagden om het jagen. Zo veel mogelijk dieren schieten, dat was het doel. Sommigen stopten pas als hun paard uitgeput onder hen ineenzakte.

Maar waar gaat de film nu over?

Nick: 'Daarover.'

Over ineenzakkende paarden?

Nick: 'Over jagen om het jagen.'

Dus toch een geschiedenisfilm?

Nick: 'Nee, onze film gaat over nu.'

Want er wordt nog steeds voor de lol gejaagd?

Nick: 'Troofjagers worden die jagers genoemd. Ze komen van over de hele wereld en voor het doden van een leeuw betalen ze veel geld. Maar eigenlijk –'

Wat?

Nick: 'Eigenlijk begint ons verhaal niet bij de jager. Het begint eerder.'

Hm. Je klinkt een beetje...

Nick: 'Hoe klink ik?'

Ik weet niet, alsof er iets naars komt.

Nick: 'Dat klopt wel, ben ik bang.'

Dit wordt geen leuk verhaal?

Nick: 'Nee, dit wordt geen leuk verhaal.'

EEN STUKJE FILM.

Een leeg Afrikaans landschap. Blond gras, een weg, in de verte een paar koppies. Aan een blauwe hemel schittert de zon. Een auto rijdt het beeld in, raast met hoge snelheid voorbij. Dan zoomt de camera in. Een hek met een bord STRENG PRIVAAT. Daarachter: een rommelig veldje. Op dat veldje: een babybox met twee leeuwenwelpen erin. Ze zijn niet veel groter dan een volwassen poes. Eén probeert omhoog te klimmen, maar dat gaat niet. Tussen de spijlen en aan de bovenkant van de box zit kippengaas. De leeuwjes maken kleine geluidjes. Het klinkt een beetje als miauw.

Cut.

Andere plek. De camera stelt scherp op een reismandje waarin je je kat naar de dierenarts brengt. Er zit een babyleeuwje in. Een voice-over vertelt: 'Mijn ergste herinnering is aan die drie weken oude welp in dat kattenmandje, piepend om z'n moeder. Elke twee, drie uur moest hij een fles melk, maar niemand leek naar hem om te kijken. Het leeuwje bleef om zijn moeder piepen tot hij doorhad dat ze niet kwam. Vanaf toen lag hij daar alleen nog maar.'

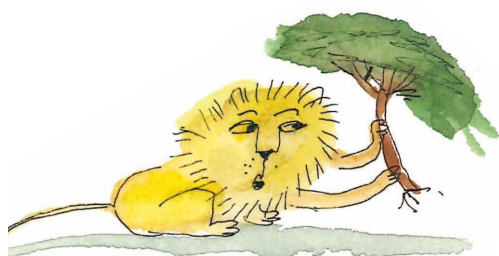
Cut.

Waarom zijn die welpjes niet bij hun moeders?

Nick: 'Dat is een lang verhaal.'

Wordt er wel voor ze gezorgd?

Nick: 'Ja, dat wel.'

In Zuid-Afrika leven zo'n tienduizend leeuwen. Je zou ze kunnen onderverdelen in drie groepen. In de eerste plaats heb je de wilde leeuwen. Dat zijn er ongeveer tweeduizend. Gek genoeg leven ze niet echt in het wild. De plekken waar leeuwen vroeger van nature voorkwamen, zijn nu wildparken met een hek eromheen. Maar wel parken zo groot als half Nederland (Kruger National Park) of zelfs nog groter (Kgalagadi Transfrontier Park). De leeuwen jagen,

paren en slapen en af en toe werpen ze een luie blik op een toeristenauto die voorbijrijdt. Voor de rest hebben ze weinig met mensen te maken. De tweede groep bestaat uit leeuwen in kleinere parken. Het zijn er zo'n zevenhonderd en ze zijn overgeplaatst vanuit Kruger of Kgalagadi of een ander Afrikaans land. Waarom? Omdat mensen die naar een wildpark gaan de Big Five willen zien. Olifant, neushoorn, buffel, luipaard en dus ook de leeuw. Komt

die niet van nature voor, dan wordt-ie ergens anders vandaan gehaald en in het park uitgezet. Je zou deze tweede groep de 'in-de-gaten-gehouden' leeuwen kunnen noemen. Dat in de gaten houden is nodig omdat er in die kleinere parken minder ruimte is. Vaak leven er maar één of twee troepen leeuwen. Rangers controleren of die niet te veel paren binnen hun eigen familie. Dat is niet goed voor de soort, je krijgt er zwakke welpjes van. Leeuwen uit groep

twee worden soms verhuisd naar andere parken om te zorgen dat ze hun familieleden niet te vaak tegenkomen. Ze leven net als de wilde leeuwen, maar mensen bemoeien zich meer met ze. De derde groep is het grootst: tussen de zes- en achtduizend leeuwen. Of ze paren met hun familie wordt niet gecontroleerd. Hun woongebied is kleiner dan dat van de dieren in groep één en twee. En mensen zien ze elke dag. Het zijn de leeuwen die leven in gevangenschap.

De welpjes uit de film van Nick horen bij groep drie. Ze zijn geboren op plekken waar leeuwen worden gefokt. Boerderijen zoals wij die kennen met koeien, kippen en varkens, maar dan met leeuwen. Waarom fokken mensen leeuwen? Ze geven toch geen melk? Ze leggen toch geen eieren? Hun vlees is toch niet lekker? Als je het iemand van die boerderijen vraagt, krijg je waarschijnlijk dit antwoord: om de leeuw te redden. De leeuw als soort, zodat die niet uitsterft. In heel Afrika is het aantal leeuwen de afgelopen vijftig jaar sterk gedaald. In het wild komen ze steeds minder voor. Daarom worden de welpjes van de boerderijen als ze volwassen zijn losgelaten in wildparken. Om te zorgen dat het er weer meer worden. De leeuwenfokkers doen dus goed werk – zeggen de leeuwenfokkers.

Er is ook een ander antwoord. Eén dat niet gaat over redden, maar over jagen. Eén dat gaat over geld verdienen, zo veel en snel mogelijk. Het is een antwoord waar veel Zuid-Afrikanen liever niet over praten. Niet goed, vonden Nick en zijn mensen. Er moest juist wel over worden gepraat. Dus maakten ze er een film over.

Dat vonden ze op die leeuwenboerderijen zeker niet leuk.
Nick: 'Hm nee, niet echt.'

Dit is het verhaal dat de film vertelt.

Leeuwen in gevangenschap krijgen makkelijk jonkies. In de natuur hebben ze eens in de twee jaar een nest. Zo lang duurt het voor een leeuw om haar kinderen op te voeden. Maar haal je de welpjes na de geboorte weg bij hun moeder, dan kan een leeuw wel drie keer per jaar jongen krijgen. Handig, vinden die fokkers. Hoe meer leeuwen, hoe beter.

Zolang ze klein zijn lenen ze hun welpen vaak uit aan projecten waar ze worden verzorgd door vrijwilligers. Die komen van over de hele wereld en betalen er graag voor om met de leeuwen te mogen werken. Logisch, wat is er nou liever dan een babyleeuw? Zo'n wollig bolletje op pootjes, knuffeliger bestaat niet. De vrijwilligers geven de welpjes de fles en sommige nemen ze 's avonds mee naar bed. Zoals thuis de kat weleens onder je dekbed kruipt. Lekker warm en gezellig.

Overdag spelen de welpen met toeristen, die ook weer betalen. Daar hoor je die toeristen niet over mopperen, want hé, wie heeft er nou een foto met een babyleeuw?

